

SIGILIILE INELARE ȘI STEMA LUI UDRIȘTE NĂSTUREL THE RING SEALS AND UDRIȘTE NASTUREL'S ARM

Maria - Venera Rădulescu

Abstract

The archive files have revealed two ring seals which were ink imprinted and successively used by the great humanist of the 17th century, Udriște Năsturel.

The first ring seal, imprinted on several documents from 1627 and 1629, has an octagonal shape of 17x15 mm. It is ornamented with an escutcheon supported by two rampant lions, face to face. The escutcheon is mounted with a crowned helmet on the top and has the Holy Lamb on the crest. The following letters are visible: "Y" and "N".

The second ring seal imprinted on a document from 1638, is an octagonal shape of 16x15 mm, surrounded by a chiriic imprint with the owner's name. It is ornamented with a Polish escutcheon, with mantling on both sides. The escutcheon has a rampant lion which holds a cross with its front paws (on the right side) and the snake to be defeated (on the left side). The escutcheon has a silhouette, identified as Virgin Mary with baby Jesus, on the crest.

The Udriște Năsturel's arm is preserved on the religious print *Imitatione Christi*, Dealu Monastery, 1647, as they were translated by him from Latin into Slavonian.

Key words: arm, seal, escutcheon, ramp lion, mantling, The Holy Lamb, Virgin Mary with baby Jesus.

Personalitate remarcabilă a culturii românești din secolul al XVII - lea, Udriște Năsturel (cca 1596-1659) a făcut obiectul mai multor studii de istorie și istorie literară¹.

¹ General P. V. Năsturel, *Genealogia Năstureilor*, în "Revista pentru istorie, arheologie și filologie" (în continuare RIAF), vol. XI, partea a doua, 1910, p. 293-300; Dan Horia Mazilu, *Udriște Năsturel*, București, 1947; G. Ivașcu, *Istoria literaturii române*, I, București, 1969, p. 144-147; G. Mihăilă și Dan Zamfirescu, *Literatura română veche (1402-1647)*, vol. II, 1969, p. 270; Lucian Predescu, *Udriște Năsturel și răspândirea romanului religios "Varlaam și Ioasa"*, în "Biserica Ortodoxă Română", București, 1969, p. 65 ș.c.l.; Dan Horia Mazilu, *Umanistul român Udriște Năsturel, autor de versuri în limba română*, București, 1972; Constantin Manolescu, *Câteva date privind viața și activitatea lui Udriște Năsturel*, în "Chronica Valachica", 5, Târgoviște, 1973, p. 201-205.

Descendent dintr-o mare familie boierească, fiu al lui Radu Năsturel, postelnic, mai apoi mare vistier și mare logofăt și al Despinei, boieroaică ce se trăgea "din casa lui Mihai Viteazul"², Udriște, la fel ca și ceilalți frați ai săi, Șerban, Cazan și sora sa Elena, primește o educație deosebită.

Prezent încă de tânăr în preajma Curții Domnești, va scrie un mare număr de acte de cancelarie. Primul document scris de el poartă data 1618 (7126) aprilie 13: "*Și am scris eu, Udriște diac, în cetatea de scaun în Târgoviște (...)*"³. Primele documente pe care le scrie îl consemnează fără boierie: "*Udriște Năsturelovici din Fierăști*"⁴, "*Udriște Năsturel din Fierăști*"⁵, "*credincios scriitor*"⁶ "*tânăr scriitor*"⁷. Din 30 iunie 1628 (7137) hrisoavele domnești dar și zapise ce-l amintesc ca martor sau ispravnic adaugă numelui său și titlul de "*al doilea logofăt*"⁸.

Sigiliile inelare

Pe o serie de zapise, în care Udriște figurează ca martor, apare uneori doar iscălitura, într-un singur caz sigiliul inelar fără iscălitură, iar în alte câteva cazuri iscălitura însoțită de sigiliul său inelar.

² 1602 (7110) iunie 16, Târgoviște, Simion Movilă voievod întărește lui Vintilă paharnic și soției lui Maria satele Voevodești, Futești, Scăești și Zimnicile, pentru care au avut pără cu Radu Năsturel postelnic. Documentul păstrează informația că "*Apoi Radu Năsturel postelnic din Fierăști a luat o fată din casa lui Mihai Voevod*"; Arhivele Naționale ale României (în continuare A.N.R.), Condica m-rii Vieroși, ms. 479 f. 206-207, copie slavă; Documente privind istoria României (în continuare DIR), veacul XVII, B, Țara Românească (1601-1610), nr. 61, p. 49-51.

³ 1618 (7126) aprilie 13, Târgoviște. Alexandru Iliăș vv. întărește înfrățirea dintre Mușat, Neagu și Măican peste ocina din Modruzești. A.N.R., București, Episcopia Buzău, I/ 7 (DIR, veac XVII, B, vol III, nr. 182, p. 208).

⁴ 1625 (7133) martie 14, Târgoviște. Alexandru vv. fiul lui Radu vv. închină Mănăstirii Ivir de la Muntele Athos mănăstirea Bolintin. ANR, București, Mănăstirea Radu Vodă, X/ 9 (DIR, veac XVII, B, vol. IV, nr. 503, p. 486-487).

⁵ 1627 (7135) iulie 21, Pietrari. Pană armașul din Târgoviște cu femeia sa vând lui Hrizea mare logofăt toată partea lui din satul Voinești; A.N.R., București, Mănăstirea Radu Vodă, XVI/ 8 (DRH, XXI, nr. 252, p. 415-416).

⁶ 1628 (7136) martie 6, București. Alexandru Iliăș vv. întărește egumenia lui Parthenie la Mănăstirea Snagov și hotărăște, cu întreg sfatul țării să nu o închine metoh Mănăstirii Pantocrator; A.N.R., București, Peceti 76 (DRH, B, XXII, nr. 31, p. 51-55).

⁷ 1628 (7136) martie 11, București. Alexandru vv., fiul lui Iliăș vv., întărește lui Hrizea mare logofăt și fiilor săi locuri de casă în București; A.N.R., București, Mănăstirea Radu Vodă, X/ 10 (DRH, B, XXII, nr. 35, p. 66-68).

⁸ 1628 (7136) iunie 30, Zapisul lui Hrizan postelnic; A.N.R., București, Mănăstirea Câmpulung, I/11 (DRH, XXII, nr. 121, p. 264-265). Vezi și Nicolae Stoicescu, *Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova. Sec. XIV-XVII*, București, 1971, p. 215.

Primul document păstrat pe care este aplicat sigiliul inelar al lui Udriște Năsturel (**Fig. 1**), însă fără iscălitură, poartă data **1627 (7135) iulie 24**: "*Și am scris eu, Udriște Năsturel de Fierăști, în oraș în Târgoviște (...)*"⁹.

Savantul Bogdan Petriceicu Hașdeu, primul istoric care ne lasă o descriere a sigiliului, referindu-se chiar la acest document, remarcă: "*Din peceți se cunosc mai bine două: cea a lui Udrisce Năsturelu, cu inițialele Y. H ., înfățișează un scut, cu lambrechine, cu coroană, cu o figură, întocmai după regulile blazonului, fără a se putea descifra detaliile (...)*"¹⁰.

În vastele sale studii despre *Genealogia Năstureilor*, generalul P. V. Năsturel amintește acest document, menționează observațiile lui B. P. Hașdeu, pe care și le însușește, dar afirmă eronat că lângă pecete s-ar afla și iscălitura¹¹.

Problema sigiliului lui Udriște Năsturel este reluată și de Stelian Metzulescu care menționează un document emise la **1629 (7137) mai 14**¹², unde, printre cele 19 semnături și peceți ale boierilor martori semnează și "*Urul Năsturel, tainic, rouca izvestnaia*" (cu mâna proprie) (**Fig. 2**). Sigiliul este astfel descris de S. Metzulescu:

"*În câmpul sigiliului un scut timbrat cu un coif, din care pornesc lambrechinuri și în cimier o coroană hieratică. În dreapta și în stânga coroanei, inițialele Y (= Udriște) și N (= Năsturel)*"¹³.

În continuare, autorul enunță încă un document pe care apare doar semnătura lui Udriște Năsturel, document emis la 1632 (7140), februarie 13¹⁴.

Descrierile sigiliului inelar a lui Udriște Năsturel, făcute până acum, prezintă atât lacune cât și erori.

B. P. Hașdeu nu observă cei doi lei afrontați - rampanți, suportți ai scutului, confundându-i cu "lambrechine" și nu sesizează redarea coifului (coif încoronat). De asemenea, același autor indică greșit a doua inițială ce flanchează cimierul cu litera H în loc de "N". Cimierul este numit vag "*o figură*", pe care nu o descifrează.

⁹ 1627 (7135) iulie 24, Târgoviște. Dobra vinde lui Hrizea logofăt partea ei de ocină din Voinești; A.N.R., București, M-rea Radu Vodă, XVI/ 9 (DRH, B, XXI, nr. 253, p. 416). Pe document sunt aplicate șase sigilii inelare.

¹⁰ B. P. Hașdeu, *Documente inedite românești*, în "Arhiva Istorică a României", Tom. I, partea 1, 8 august 1864, p. 8, nr. 6.

¹¹ General P. V. Năsturel, *Genealogia Năstureilor*, în RIAF, tom. XI, 1910, partea a 2-a, p. 293.

¹² 1629 (7137) mai 14, București. Moșnenii din satul Devesel, județul Romanați, se vând rumâni lui Necula vistier; A.N.R., București, Documente Istorice, C/ 140 (D.R.H., B, XXII, nr. 274, p. 517-519).

¹³ Stelian Metzulescu, *Două contribuții la istoria religioasă din Țara Românească în secolul al XVII-lea, (II). Sigilii și steme din secolul XVII în Țara Românească, cu reprezentări religioase, b. Sigiliul și stema lui Udriște Năsturel*, în "Glasul Bisericii", an XIX, nr. 3-4, martie - aprilie, 1960, 314-315, fig. 6.

¹⁴ 1632 (7140) februarie 13, București. Mai mulți megieși din Ionești, jud. Vlașca, se vând rumâni jupânesei Maria visteriasa; A.N.R., București, Episcopia Argeș, LVI/ 1 (DRH, B, XXIII, nr. 324, p. 510-511); S. Metzulescu, *op.cit.*, fig. 7, cu indicarea greșită a numelui visteresei.

Generalul P. V. Năsturel nu observă nici el cei doi lei rampanți, suportți ai scutului, nici redarea coifului (încoronat) și nici figura din cimier.

S. Metzulescu observă că scutul este timbrat de un coif, dar preia de la B. P. Hașdeu confundarea leilor rampanți, suportți ai scutului, cu lambrechine, pe care îi consideră ca pornind din coif. El confundă redarea din cimier *cu o coroană heratică*.

Reluând și aprofundând studiile menționate, am analizat acest sigiliu inelar a lui Udriște Năsturel, așa cum se păstrează pe documentele din Arhivele Naționale ale României din București. În afara celor deja menționate mai amintim sigiliul inelar aplicat pe actul datat **20 martie 1629** (7137)¹⁵, printre cele 33 peceti ale boierilor martori (**Fig. 3**) și sigiliul inelar aplicat pe actul din **18 mai 1629** (7137)¹⁶, printre cele 23 peceti ale boierilor martori.

Este un sigiliu inelar octogonal cu dimensiunile de 17 x 15 mm. În câmpul sigilar apare un scut (*scuta Hispanica*) timbrat de un coif încoronat din care se înalță, în cimier, mielul mistic (*Agnus Dei*). Cimierul este încadrat de literele "Y" și "N". Mobila scutului nu se poate distinge din cauza unei impresiuni sfragistice neclare. Scutul are ca suportți doi lei rampanți, afrontați (Fig. 1, 2, 3).

Redarea coifului încoronat, ca timbru al scutului, subliniază gradul de noblețe al posesorului. Reprezentarea grafică din cimier, *Agnus Dei*, este adaptată pentru a respecta echilibrul compozițional.

În perioada 1630-1638, pe documentele cercetate de mine în Arhivele Naționale din București, nu mai apare aplicat sigiliul inelar al lui Udriște Năsturel ceea ce ne face să presupunem că el a fost pierdut. Documentul emis însă la **1638** (7146) **februarie 12**, în București¹⁷, păstrează, printre cele 15 sigilii inelare ale boierilor martori, aplicate în tuș și fum, un nou sigiliu al lui Udriște Năsturel, însoțit de iscălitura acestuia. Deși este singurul document pe care îl putem, deocamdată, semnala, iar imprimarea nu este suficient de clară pentru a fi complet descifrat, se pot face importante observații.

Este un sigiliu inelar octogonal, cu dimensiunile de 16 x 15 mm, înconjurat marginal de o inscripție cu caractere chirilice ce cuprinde numele posesorului, lizibile fiind literele (УДРИ) ЦЕ (N) ЪСТУ (РЕЛ). În câmp este redat un scut polonez, având ca mobilă, la dextra, un leu rampant, spre

¹⁵ 1629 (7137) martie 20, București. Udriște din Șirineasa se înfrățește cu Sima, al doilea logofăt, pe satul Foleștii de Jos, jud. Vâlcea; ANR, București, M-rea Hurez, VIII/ 10 (DRH, B, XXII, nr. 236, p. 459-462).

¹⁶ 1629 (7137) mai 18. Constantin clucer, fiul lui Radu Șerban vv., vinde satul Vărăști lui Iane vistier, pentru a scăpa de o mare datorie, cu camătă; A.N.R., București, Doc. Istorice, CCCLXVIII/ 90 (DRH, B, XXII, nr. 278, p. 524-526).

¹⁷ 1638 (7146) februarie 12, București. Pătru și Preda, feciorii lui Chisar postelnic, nepoți de fecior lui Chisar fost mare logofăt din Leutești, vând lui Matei Basarab vv. moșia moșului lor din satul Leotești; A.N.R., București, M-rea Căldărușani, XXXIII/ 3.

stânga, ținând în labele anterioare o cruce, iar la senestra, slab imprimat, șarpele amenințat de cruce. Identificarea mobilei scutului am făcut-o prin analogie cu stema lui Udriște Năsturel, pe care o vom descrie mai departe.

Scutul, ornat pe laterale cu lambrechine, este surmontat de o figură, după siluetă, *Fecioara cu pruncul, încoronată*, redată în picioare, susținând pe brațul drept pe Iisus copil. Fecioara este încadrată de două litere, ilizibile (Fig. 4).

Stema

Lucrarea cu caracter religios *Imitatione Christi* atribuită lui Thomas a Kempis (cca 1380-1470), tradusă de Udriște Năsturel din limba latină în slavonă și tipărită la mănăstirea Dealu, în anul 1647¹⁸, se termină cu un epilog și o stemă încadrată de literele V (Udriște) N (Năsturel) W (ot) Φ (Fierăști) precum și de o inscripție lămuritoare, în slavonă:

"Stema smeritului traducător/ spre amintire aici s-a adăugat".

Dimensiunile la care a fost tipărită stema nu sunt date în bibliografia românească de specialitate, iar această stemă nu se mai păstrează în exemplarul original de la Biblioteca Academiei Române. O reproducere fotografică se află publicată de Ioan Bianu și Dan Simonescu, după un exemplar păstrat astăzi la Muzeul bisericesc din Lvov¹⁹. (Fig. 6).

Autorii încercă o descriere, din păcate sumară și incompletă:

*"Stema reprezintă un scut pe care e desenat un leu stând pe picioarele din urmă, iar cu cele din față ține o cruce, cu care lovește într-un șarpe. (Simbolul: puterea și credința bat necredința). În al doilea plan este un coif de pene cu o coroană; în planul al treilea un turn cu o poartă și două ferestre"*²⁰.

Stelian Metzulescu, în articolul deja menționat, încearcă o descriere mai detaliată a stemei: *"Intr-un scut de formă germanică, cu câmpul argint, pe o terasă inferioară la dextra un leu, cu coada înnodată, trecută "en sautoir", ridicat în două picioare, întors spre senestra, ținând în labele superioare o cruce latină cu care lovește un șarpe încolăcit ce i se ridică în față și care se află în câmpul senestra al scutului.*

Scutul este timbrat de un casc văzut în semiprofil, cu gratiile aparente, purtând o coroană hieratică cu trei foi de acant, din care iese un cimier reprezentând un turn cu trei creneluri, două firide și o poartă inferioară deschisă.

Cascul este însoțit de lambrechini în două culori (nu i se indică smalțul).

¹⁸ Biblioteca Academiei Române, Cărți Vechi Românești, nr. 52; I. Bianu și N. Hodoș, *Bibliografia Românească Veche, 1508-1830*, Tom I (1508-1716), București, 1903, p. 158.

¹⁹ Ion Bianu și Dan Simonescu, *Bibliografia Românească Veche*, vol. IV, București, 1944, p. 199-200, cu reproducerea fotografică a stemei.

²⁰ *Ibidem*.

Stema are în jurul său o ghirlandă ovală formată din frunze de laur cu patru rozete simetrice.

În jurul întregii reprezentări se află patru inițiale, care completate dau acest text: "Udriște Năsturel ot Fierești"²¹.

Am redat în întregime cele două descrieri, prima nefamiliarizată cu vocabularul heraldic, cea de a doua necesitând câteva rectificări și completări.

La descrierea lui S. Metzulescu se cuvine a face următoarele observații:

a) mobila scutului reprezintă, la dextra, un leu rampant ce are coada trecută printre picioarele posterioare, ridicată și terminată cu un smoc; coada nu este înnodată.

b) pe lateralele coifului încoronat flutură **penajul coifului**, nu lambrechine.

c) coiful văzut din profil, cu gratiile aparente, ridică la rândul său alte probleme care trebuiesc subliniate, ținând seama de modalitățile de redare în heraldică: "*coiful conților și viconților, din argint, cu 9 rețele de aur, marginile de aur cu colier* (subl. V.R.), și *așezat oblic, cu o treime spre dreapta*", iar "*coiful baronilor, executat din argint cu șapte rețele de aur, marginile de aur, așezat oblic, trei sferturi la dreapta*"²².

În stema lui Udriște Năsturel, deși nu se poate determina numărul rețelelor, se observa **colierul**, ceea ce indică, pentru posesor, un grad înalt de noblețe.

d) în cimier, *turnul*, după părerea noastră, sugerează **turnul Chindiei**, monument reprezentativ de arhitectură medievală, cu rol de simbol al Curții Domnești din Târgoviște, în timpul domniei lui Matei Basarab.

Redarea grafică a Turnului Chindiei, deși schematică, credem că este apropiată de înfățișarea reală a construcției, chiar dacă în heraldică sunt întâlnite redări asemănătoare de turn²³. Se poate vedea soclul înalt străpuns de un portal, două ferestre la nivelul următor, iar în partea superioară, trei merloane intercalate între cele două crenele.

Cercetarea arheologică a stabilit, stratigrafic, că turnul a fost ridicat, se pare, în prima jumătate a secolului al XV-lea, peste pridvorul bisericii din timpul lui Mircea cel Bătrân²⁴.

Fazele edilitare următoare, refacerile și adaptarea construcției la cerințele sale utilitare, sunt mai greu de precizat astăzi. La sfârșitul secolului al XVI-lea și în

²¹ Stelian Metzulescu, *op.cit.*, p. 315, fig. 8. În descrierea turnului autorul confundă termenul de crenel cu cel de merlon.

²² Marcel Sturza Săucești, *Heraldica. Tratat tehnic*, București, 1974, p. 108, fig. 5.

²³ Jouffroy d'Eschavannes, *Traite complet de la Science du Blason*, Paris, f.a.

²⁴ Nicolae Constantinescu, *Contribuții arheologice asupra Curții Domnești din Târgoviște, (secolele XIV-XV)*, în "Studii și cercetări de istorie veche", XV, 1964, 2, p. 232-234; vezi și *idem* (coordonator), *Târgoviște, reședință voievodală (1400-1700). Cercetări arheologice 1971-1986*. Cap. II, Târgoviște, (în curs de apariție).

prima jumătate a secolului următor Curtea Domnească din Târgoviște, deci și turnul, au fost grav avariate din varii cauze.

Matei Basarab, restabilind capitala la Târgoviște, se remarcă la jumătatea secolului al XVII-lea prin bogata sa activitate edilitară în care se includ refacerile, amenajările sau noile construcții din incinta reședinței:

*"Și s-au îndemnat Matei Vodă de au făcut cetatea din Târgoviște de iznoavă, leatul 7153 (1645-1646)"*²⁵. Presupunem că atunci trebuie să fi avut loc și unele intervenții asupra aspectului turnului.

Prima reprezentare grafică a Turnului Chindiei, desigur schematică și miniaturală, se găsește, probabil, în stema Basarabilor din cărțile religioase de epocă, unde pasărea valahă poartă pe piept un mic scut având ca mobile, la dextra, un personaj (Matei Basarab) stând pe tron, din profil, spre stânga, ținând în mână sceptrul, iar la senestra un turn terminat cu un mic compartiment, cu fleșă²⁶.

În stema lui Udriște Nășturel, noua grafie a turnului, cu crenele, s-ar putea să corespundă refacerii acestei construcții, după cutremurul din 1640, când a fost afectată o parte din clădire.

Paul de Alep, însoțitorul patriarhului Macarie din Antiohia, vizitând în anul 1654 Curtea Domnească de la Târgoviște, nota în impresiile sale de călătorie: *"În mijlocul acestei Curți este un turn de piatră, mare și înalt, care ne-a uimit prin înălțimea lui; acolo se află orologiul orașului și acolo stau de strajă mulți paznici"*²⁷.

O imagine a turnului, din anul 1840, se păstrează pe o litografie executată după un desen semnat de Michel Bouquet²⁸. (**Fig. 7**).

Elementele componente ale stemei lui Udriște Nășturel reprezintă în mobila scutului o metaforă a triumfului credinței împotriva păcatului biblic, în forma coifului, cu colier, așezat oblic, cu o treime spre dreapta, încoronat și cu panaș, caracterul nobiliar al titularului stemei, pentru ca în cimier, Turnul Chindiei să sublinieze cât se poate de clar legătura sa cu principala reședință a Țării Românești.

În Palatul domnesc de la Târgoviște, Udriște, al doilea logofăt al cancelariei domnești, *sfetnic de taină*, era prezent în preajma voievodului, redacta și scria documentele de cancelarie, pregătea tinerii caligrafi, se îngrijea de cărțile religioase care trebuiau tipărite la Mănăstirile Câmpulung, Govora, Dealul sau în tipografia domnească de la Târgoviște.

²⁵ *Istoria Țării Românești 1290-1690. Letopiseșul Cantacuzinesc*, ediție critică de C. Grecescu și D. Simonescu, București, 1960, p. 106.

²⁶ Stema este redată în câteva tipărituri de epocă, vezi: Maria - Venera Rădulescu, *Stemele lui Matei Basarab (1632-1654)*, în "Revista de Istorie", nr. 5-6, 2008 (sub tipar).

²⁷ *Călători străini despre Țările române*, vol. VI, București, partea I - Paul de Alep, p. 110.

²⁸ *Album Valaque. Vues et costumes pittoresques de la Valachie dessinés d'après nature par Michel Bouquet et lithographié par Eug. Cicéri, Férogio et M. Bouquet*, Paris, 1843 (Biblioteca Academiei Române, Cabinetul de stampe).

Aici, în Palatul Domnesc de la Târgoviște, Udriște scria versuri despre stema țării, se preocupa de heraldică.

O interesantă relatare despre rolul acestui erudit boier la Curtea domnească ne-a lăsat-o Arsenie Suhanov, stareț al mănăstirii Troițko Serghiev. În drumul său prin Moldova și Muntenia, Suhanov sosește pe 10 aprilie 1650 la palatul din Târgoviște, unde îi înmânează voievodului Matei Basarab daruri și o scrisoare din partea țarului Alexei Mihailovici. Scrisoarea este citită și tradusă pentru voievod de către logofătul cancelariei: "*Și a venit Udriște logofătul și a citit scrisoarea țarului în fața lui Matei voievod*"²⁹.

* * *

Concepția, posibil și realizarea grafică, atât a reprezentărilor de pe sigiliile inelare, cât și a stemei ce-i aparțin lui Udriște Năsturel le atribuim chiar acestui mare cărturar român din secolul al XVII-lea.

Calitățile de caligraf dobândite în cadrul unor școli frecventate în tinerețe reies din elegantul duct al literelor scrise de el într-un important număr de documente. Eleganța conturării slovelor se observă și din iscălitura sa, păstrată în câteva variante (**Fig. 2-5**), ceea ce ne face să credem că Udriște Năsturel era înzestrat și cu un remarcabil talent de desenator.

Sigiliile inelare ale acestuia, dar și stema sa personală, concepută ca un blazon nobiliar, prezintă o importanță deosebită în heraldica românească.

²⁹ Arsenie Suhanov, în "*Călători străini despre Țările române*", vol. V, București, 1973, p. 406.